

'Goed geïnformeerde burgers zijn betrokken burgers'

Hoe ziet het lokale medialandschap er uit, wat zijn de trends en ontwikkelingen, welke rol heeft de overheid en hoe kunnen we elkaar versterken? Het zijn vragen die terugkomen in deze *Notitie lokale media*. Het document is opgesteld door de gemeente Weert en Nederweert. Het is een gezamenlijk product om verdiepende gesprekken aan te gaan met de lokale nieuwsmakers. Om nog meer inzicht te krijgen in elkaars kwaliteiten, behoeftes en wensen. En om handvatten te bieden aan journalistieke initiatieven. Het is geen gemeentelijk visie die vertelt 'hoe het heurt'. Goede lokale media is onmisbaar, maar in onze optiek ook onafhankelijk.

De gemeente Weert en Nederweert vinden het belangrijk dat inwoners en bedrijven goed geïnformeerd zijn over hun omgeving. Diverse kanalen zijn daarvoor beschikbaar. Lokale nieuwsmedia is er één van. Op 25 november 2019 spraken wethouder Geelen van de gemeente Weert en burgemeester Op de Laak van Nederweert elkaar over de ambities die de gemeentes hebben op het gebied van een lokaal mediabeleid. Het was een eerste verkenning. Op 23 april 2020 is er bestuurlijk en ambtelijk gesproken met gedeputeerde Burlet van de provincie Limburg over journalistieke initiatieven in het Weerterland en de ambities van provincie en gemeente.

Weert zegt over die ambities in haar programma (Weert koerst op verbinding 2018-2022) het volgende:

"De lokale media staan onder druk. Verslaggeving over de lokale democratie neemt af. Lokale weekbladen verdwijnen en er is geen dagelijks lokaal televisiejournaal meer. Online media kunnen deels, maar niet geheel vervangend in de nieuwsbehoefte voorzien. We stellen de komende jaren extra budget voor onafhankelijke lokale media beschikbaar om lokale verslaggeving een nieuwe impuls te geven."

In het bestuursakkoord Samen, Duurzaam, Verbinden van de coalitie in Nederweert staat onder meer dat:

"Bij het besturen van de gemeente staan inwoners, ondernemers en vrijwilligers centraal. De gemeente communiceert helder en transparant. We stemmen de dienstverlening af op de behoefte van de inwoners. We maken gebruik van diverse communicatiemiddelen."

Inmiddels is door Nederweert een strategisch communicatiebeleid opgesteld. Het persbeleid wordt dit jaar geactualiseerd. Weert en Nederweert voeren grotendeels een eigen mediabeleid. Tijdens het bestuurlijk overleg gaven de portefeuillehouders meerwaarde te zien in samenwerking. Met name als het gaat om de lokale omroep omdat daar al jarenlang sprake is van een vorm van samenwerking.

Om de 'Weerter' ambitie te realiseren heeft Weert voor 2019 en 2020 twee maal incidenteel € 30.000,- gereserveerd. Voordat de gemeenteraad dit bedrag via een subsidiebesluit beschikbaar kan stellen is een raadsvoorstel nodig. Aanvankelijk werd gedacht om deze incidentele bijdrage beschikbaar te stellen aan de Stichting Streekomroep Weert (Weert FM). Echter, er is voorafgaand aan een besluit over de besteding van de gelden behoefte aan een bredere blik op de lokale media. Deze notitie geeft daar invulling aan.

Om te komen tot deze bredere blik, brengen we eerst de kaders in beeld. Dat doen we aan de hand van de volgende hoofdstukken.

Wat is de rol van de overheid in relatie tot (lokale) media?	<i>Hoofdstuk I</i>
Welke functie vervult de journalistiek in een democratie	<i>Hoofdstuk II</i>
Hoe ziet het medialandschap er uit?	<i>Hoofdstuk III</i>
Wat zegt de Mediawet?	<i>Hoofdstuk IV</i>
Wat zijn de belangrijkste conclusies uit lokale mediaonderzoeken?	<i>Hoofdstuk V</i>
Wat leert literatuuronderzoek ons over lokale media?	<i>Hoofdstuk VI</i>
Aanbevelingen en richtinggevende beleidskaders.	<i>Hoofdstuk VII</i>

De uitkomsten van bovenstaande kaders maken overigens duidelijk dat het college voldoende argumenten heeft om de incidentele bijdrage op een andere manier in te zetten dan was voorgesteld. De behoefte om een bredere blik op lokale media is dan ook begrijpelijk, zeker gelet op de uitkomsten van de kaders.

Rol van de gemeente

Het opstellen van een notitie als deze brengt een risico met zich mee. Het risico dat er van de gemeente verwacht wordt dat deze notitie zal uitmonden in een visie. De rol van de gemeente is echter anders. Niet gemeentes bepalen hoe het medialandschap er uit ziet, maar de aanbieders van de media zelf zijn leading. Zij bepalen welke middelen ze inzetten, welke investeringen gemaakt worden en welke doelgroep ze willen bedienen. Ze bepalen of ze dit analoog of digitaal willen doen, of een mix hiervan kiezen.

Ondanks het gegeven dat een gemeente het niet voor het zeggen heeft hoe het medialandschap er nu, en in de toekomst uitziet, hebben de gemeente Weert en Nederweert wel degelijk een droom. Deze stip op de horizon kan omschreven worden als:

Het Weerterland heeft een sterk, inclusief en toegankelijk medialandschap voor iedereen uit de gemeente Weert, Nederweert en de regio.

Er zijn mogelijkheden om deze droom samen te realiseren. Dit vergt een aantal zaken. Zoals de bundeling van krachten, intensieve samenwerking tussen partijen, kennisdeling en investeren in journalistieke producties. Om de droom te kunnen realiseren is ook in de toekomst de inbreng van de mediapartners noodzakelijk.

In dit hoofdstuk staat kort beschreven hoe landelijk aangekeken wordt tegen de rol van de overheid in relatie tot (lokale) media.

Het Rijk wil dat de publieke media meer verbinding met de inwoner legt. Ook zijn er experimenten rond regionale privaat/publieke mediacentra. Om de democratie te versterken acht de overheid het noodzakelijk om, ook lokaal, de media te benutten. In 2017 is de handreiking 'Lokale media en informatievoorziening' verschenen. Wat zegt de overheid?

1. De lokale omroep is de waakhond van de democratie

Onafhankelijke journalistiek als waakhond voor de democratie is onmisbaar. Een belangrijke troef daarvoor is de lokale publieke omroep. Een lokale omroep maakt zelf nieuws, functioneert onafhankelijk en doet aan hoor en wederhoor. De professionele krachten en vrijwilligers zorgen voor verankering in de lokale samenleving.

2. Gemeenteraad geeft sturing

Vanwege de rol van de lokale publieke omroep heeft het Rijk bepaald dat deze er in elke gemeente moet zijn, mits er een orgaan is dat het programmabeleid bepaalt (pbo). De gemeenteraad kan sturing geven, want de raad moet hierover advies uitbrengen aan het Commissariaat voor de Media. Het gaat er daarbij om of het pbo representatief is voor de lokale maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen. Bij meer gegadigden kan de gemeenteraad wegen: brede gerichtheid; samenwerking met lokale organisaties; afstemming met andere omroepen en media-initiatieven.

3. College zorgt voor bekostiging

Gemeenten hebben geld voor de ondersteuning van de lokale publieke omroep in het gemeentefonds gekregen, in 2020 € 1,25 per huishouden. Gelet daarop is het college wettelijk verplicht om te zorgen voor de bekostiging van een lokaal toereikend media-aanbod via verschillende kanalen zoals televisie, radio, internet en sociale media. Dit voor zover de kosten niet op andere wijze zijn gedekt en zodanig dat de continuïteit is gewaarborgd. De reguliere programma's moeten vrij zijn van overheidsinvloed; wel kan de gemeente extra zendtijd inkopen voor speciale communicatie.

4. Vorm streekomroepen waar mogelijk

De ondersteunende organisaties voor de lokale omroepen en de VNG menen dat het beste aan de wettelijke eisen kan worden voldaan met een omroep nieuwe stijl gericht op de leefomgeving van de inwoners. Kortom: ze zien de mogelijkheden van een streekomroep. Zo kan er ook sprake zijn van een journalistieke inbreng en inhoud die voldoet aan de norm voor informatie, cultuur en educatie. Begin 2018 zijn hulpmiddelen verschenen voor de praktijk zoals streekindeling, modelbegroting, keurmerkcriteria.

II Welke functie vervult de journalistiek in een democratie

In dit hoofdstuk staat kort beschreven hoe de NLPO aankijkt tegen welke functie journalistiek vervult in een democratie. De stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (NLPO) is een samenwerkingsverband voor lokale publieke omroepen in Nederland en ze is opgericht met als doel het stimuleren, faciliteren en conditioneren van de realisatie van het Lokaal Toereikend Media-Aanbod voor iedere Nederlander.

De invloed van social media op inwoners en bedrijven heeft de positie van de traditionele media veranderd. Iedereen kan journalist zijn en via eigen kanalen communiceren. Maar het niet alleen de invloed van social media. Er is een overdaad aan informatie beschikbaar, op elke moment van de dag, 24/7, waardoor mensen 'verzadigd' dreigen te raken. En er is nepnieuws.

Een goede nieuwsvoorziening is van belang in een goed functionerende democratie. Zonder media kunnen burgers de autoriteiten moeilijker niet controleren. Democratie en media gaan hand in hand: de journalistiek is de waakhond van de democratie.

Het basisprincipe van de Westerse democratieën is dat regering, parlement en rechtspraak gescheiden zijn. Deze drie machten zijn onafhankelijk van elkaar, ze houden elkaar in evenwicht. Ze moeten ook door burgers gecontroleerd worden.

Geïnformeerde burgers, betrokken burgers

Als mensen goed geïnformeerd worden, kunnen zij beoordelen of de lokale democratie werkt. Ze krijgen inzicht in de politiek, de regels die er gelden en de samenleving waar ze deel van uitmaken. De journalistiek is daarom één van de pijlers van een democratie.

Een goed geïnformeerde burger kan vervolgens zijn invloed op het beleid doen gelden. Via de gemeenteraad, de wijk- of dorpsraad, via maatschappelijke organisaties en via eigen acties.

Wij verwachten ook steeds meer een betrokken en actieve houding van onze burgers. Met andere woorden, een democratie kan niet zonder participerende burgers. Individueel of in organisaties vormen zij het cement van de samenleving (de civil society). Zij zorgen voor verbinding tussen de overheid en de samenleving, en tussen mensen onderling.

In een democratie vervult de journalistiek verschillende functies:

- informeren: berichten over maatschappelijke ontwikkelingen
- controleren: controleren of autoriteiten en organisaties zich houden aan afspraken en hun maatschappelijke verantwoordelijkheid naleven
- platform voor discussie en opinie: ruimte bieden voor mening en debat
- duiden en analyseren: achtergrondinformatie bieden bij politieke en maatschappelijke ontwikkelingen, en dit van commentaar voorzien
- agenderen: onderwerpen op de maatschappelijke agenda zetten

Vooraf de kwaliteitsjournalistiek is essentieel voor het functioneren van de samenleving. Journalisten moeten onafhankelijk zijn en kritisch denken. Zij moeten de middelen hebben om gericht onderzoek te kunnen doen naar machtsmisbruik, belangenverstrengeling en maatschappelijke misstanden.

III Hoe ziet het medialandschap er uit?

In dit hoofdstuk staat het overzicht van de lokale media-aanbieders, welk medium ze uitbrengen en hoe groot het bereik is.

	Medium	Abonnees/volgers/oplage	opmerking
Regionaal			
De Limburger	Dagblad en digitaal	De Limburger Weert heeft bijna 3.000 volgers op Facebook De Limburger (heel Limburg) heeft ruim 6.500 volgers op Twitter Abonnees nagevraagd, niet verstrekt	Lokaal en regionaal
L1 / 1Limburg	TV, radio en digitale nieuwssite 1Limburg	1Limburg heeft ruim 150.000 volgers op Facebook en ruim 17.700 volgers op Twitter	Provinciaal
Lokaal			
Weert de Gekste	Digitale nieuwswebsite en social media voor regio's Weert, Cranendonck, Nederweert en Leudal	Ruim 30.300 volgers op Facebook, ruim 5.000 volgers op Twitter en 16.500 volgers op Instagram	Zeer diverse doelgroep
Weert FM	Publieke lokale omroep voor Weert en Nederweert. Radio (Weert FM) en kabelkrant. Bepert aantal TV uitzendingen	Bijna 1.400 volgers op Facebook en 660 op Twitter	Weert en omgeving. Voornamelijk muziek-programma's
Weert Magazine	Maandblad, Human interest voor Weert en Nederweert	Oplage ruim 31.000	Huis-aan-huis. Bevat tevens de gemeentewijzer
Midden Limburg Actueel (MLA)	Digitale nieuwswebsite, veel informatie voor ondernemers en over Weertse historie	Regio Weert MLA stories heeft ruim 23.500 volgers op Facebook en ruim 700 op Twitter.	Onderdeel van Art-is Mediagroep
Zakenblad Weert	Een online platform & zakenblad met zakelijk nieuws, tips en adviezen voor en over bedrijven	Oplage circa 6.500 Bijna 2.000 volgers op Facebook en bijna 400 op Twitter.	Onderdeel van Art-is Mediagroep
Nederweert24	Digitale nieuwswebsite en social media voor Nederweert en omstreken	Ruim 13.000 volgers op Facebook, ruim 1.800 op Twitter en bijna 2.300 op Instagram	Gericht op Nederweert en omstreken
Weekblad voor Nederweert	Gratis huis-aan-huis weekblad	Oplage circa 8.500	Voor inwoners van de gemeente Nederweert
Hallo Nederweert	Gratis huis aan huis blad	Oplage 30.000 voor de gemeente Nederweert, Leudal en Maasgouw.	Onderdeel van Aqua-Media. Voor inwoners

			Nederweert
Gemeente Weert			
Website	weert.nl	Bijna 1.200.000 paginaweergaven jaarlijks en bijna 310.000 unieke bezoekers per jaar.	
Twitter	Officieel account van de gemeente Weert	Bijna 5.500 volgers op Twitter	
Facebook	Sinds eind 2018	2.500 volgers op Facebook	
Gemeentewijzer	Gemeentelijke info eens per maand in blad 'Weert Magazine'	Ruim 31.000 huishoudens in Weert/Nederweert	
Gemeente Nederweert			
Website	nederweert.nl	Circa 700.000 paginaweergaven jaarlijks en circa 150.000 bezoekers per jaar	
Twitter	Officieel account van de gemeente Nederweert	Ruim 2.800 volgers op Twitter	
Facebook	Sinds april 2012	Ruim 3.100 volgers	
Gemeente Contact	Gemeentelijke info wekelijks als bijlage in het weekblad voor Nederweert	Oplage ruim 7.500	

Zendmachtiging: Stichting Streekomroep Weert (Weert FM)

De Stichting Streekomroep Weert (Weert FM) is de lokale publieke omroep voor Weert en Nederweert. Op 28 juni 2018 besloot de gemeenteraad van Weert het Commissariaat voor de Media positief te adviseren over de aanvraag van de Stichting Streekomroep Weert tot verlenging van de zendmachtiging voor de periode 2018–2023 (raadsvoorstel DJ-490918). In Nederweert viel dit besluit op 5 juni 2018. (raadsvoorstel RI-18-00391).

Het Commissariaat heeft naar aanleiding hiervan de Stichting Streekomroep Weert aangewezen als lokale publieke media-instelling voor de gemeenten Weert en Nederweert. Stichting Streekomroep Weert (SSW), ook wel genoemd Weert FM is de lokale tv-en radio-omroep van Weert (Radio, TV en Internet).

Weert FM ontvangt zowel van de Gemeente Weert als van de Gemeente Nederweert een jaarlijkse subsidie gebaseerd op de Provinciale Opcenten lokale omroep (in 2019 € 1,14 per huishouden). Daarnaast ontvangt men vanuit de Gemeente Weert een bedrag van €13.613,- voor huisvestingskosten. De totale subsidie van de Gemeente Weert komt hiermee in 2019 op €38.845,76. De bijdrage van Nederweert is € 8.500,-

In dit hoofdstuk staat beschreven wat de Mediawet zegt over lokale omroepen.

De Mediawet

Lokale omroepen vormen steeds vaker de enig overgebleven journalistieke waakhond van de lokale democratie. Publieke en commerciële regionale media verdwijnen of concentreren zich noodgedwongen op nieuws uit de stedelijke regio's. Nieuwsbronnen blijken vaak geen duurzaam platform voor het onderscheiden van meningen in het kader van hoor en wederhoor.

Lokale omroepen zouden een betrouwbaar en professioneel netwerk moeten bieden voor journalistiek. De lokale omroep dient iedere dag een onafhankelijke en kritische nieuwsvoorziening te zijn over bestuurlijke en maatschappelijke onderwerpen; ze dienen de politieke agenda te volgen en de inwoners te attenderen op vraagstukken die van lokaal belang zijn.

In de Mediawet is bepaald dat de lokale omroepen een Lokaal Toereikend Media-Aanbod (LTMA) dienen te verzorgen. In een convenant met de VNG zijn nadere afspraken gemaakt over de algemene uitgangspunten van een LTMA. Daarvoor zijn kwaliteitscriteria vastgesteld. Daarin is vastgelegd aan welk niveau een lokale omroep minimaal moet voldoen.

Centraal in het LTMA staat een professioneel aangestuurde en goed zichtbare lokale omroep, functionerend in de directe woon- en leefomgeving van burgers. Van de lokale omroep wordt een continu aanbod verwacht van informatieve en opiniërende kwaliteitsprogramma's op radio en tv, een actuele website met nieuws en levendige aanwezigheid op sociale media. Daarnaast wordt er gekeken naar de kwaliteit. De kwaliteitscriteria hebben onder andere betrekking op het soort content, de technische kwaliteit van de producties en uitzendingen, de distributie en het bereik. De criteria voor LTMA zijn vastgesteld in een keurmerk.

In *Hoofdstuk VI* lichten we deze criteria nader toe.

V Belangrijkste conclusies uit lokale mediaonderzoeken.

In dit hoofdstuk staan de belangrijkste resultaten weergegeven, komende uit twee afzonderlijke onderzoeken naar het gebruik en de waardering van lokale media.

Onderzoek 1: Mediaonderzoek door TipWeert in februari 2019

In februari 2019 heeft een mediaonderzoek plaatsgevonden (404 respondenten).

Samengevat:

94% van de ondervraagden geeft aan (zeer) geïnteresseerd te zijn in lokale informatie.

Het onderstaande overzicht geeft aan waar men in geïnteresseerd is.

Nieuws / 112 Nieuws:	93%
Gemeentelijke informatie:	90%
Activiteiten:	82%
Politieke informatie:	70%
Entertainment:	58%
Human interest:	51%
Verenigingsinfo:	46%

60% van de ondervraagden gaf aan dat ze de gemeentelijke informatie volgen via de gemeentelijke website en social media van de gemeente. Eveneens 60% gaf aan dit te doen via de gemeentewijzer in de VIA Weert. 61% gaf aan het liefst de lokale informatie te ontvangen via internet. Het minst vaak werd radio genoemd.

Gebruik van lokale media

	Dagelijks of wekelijks	Nooit	(maandelijks)
www.weertdegekste.nl	88%	5%	6%
Via Limburg editie Weert	62%	27%	7%
De Limburger (papieren krant)	53%	35%	6%
www.delimburger.nl	46%	35%	13%
www.middenlimburgactueel.nl	40%	42%	11%
www.nederweert24.nl	37%	46%	10%
Weert Magazine	25%	18%	54%
ML1TV	25%	54%	11%
Weert FM	21%	59%	10%
www.nu.nl/weert	19%	66%	9%
www.weertfm.nl	14%	69%	8%
www.grenslanactueel.com	11%	80%	5%

Zaken die opvallen:

- Weert de Gekste is het meest geraadpleegde mediakanaal in Weert. Ook maandblad Weert Magazine wordt vaak geraadpleegd. Vanwege het karakter (het is een maandblad) wordt het niet dagelijks geraadpleegd.
- Voor lokaal nieuws wordt weinig gebruik gemaakt van radio en tv.

Onderzoek 2: Gemeentenieuws Weert

In december 2019 is een onderzoek gehouden onder inwoners (476 respondenten) naar het gemeentenieuws. Het onderzoek geeft onder andere antwoord op de vraag op welke wijze inwoners in 2020 de Gemeentewijzer willen ontvangen. Tevens geeft het inzicht in het gebruik van mediakanalen door inwoners. Voor het volgen van het nieuws over Weert worden de volgende kanalen het meest gebruikt:

1. Weert de Gekste	(84,7%)
2. De Limburger	(50,6%)
3. Weert Magazine	(37,0%)

De volledige onderzoeken zijn op afroep ter inzage.

In dit hoofdstuk staat beschreven welke notities zijn bestudeerd waarin de relatie tussen media – overheid – inwoners verder verdiept wordt.

Een drietal notities over Lokale media zijn bestudeerd:

1. Toekomst voor de Lokale Publieke omroep van de Stichting NLPO;
2. Keurmerk Nederlandse Streekomroepen van de Stichting NLPO en
3. Lokale media en informatievoorziening, een handreiking voor raadsleden van het Ministerie van BZK, ministerie van OCW en de VNG.

1. Toekomst voor de Lokale Publieke omroep

De lokale omroep vormt de derde laag van het Nederlandse publieke mediabestel. Er bestaan op dit moment 260 lokale omroepen in zo'n 360 gemeenten. Ze werken vanuit dezelfde wettelijke publieke opdracht als de landelijke en regionale omroepen. Daarbij onderscheiden lokale omroepen zich door een media-aanbod dat is gericht op de directe leefwereld van de kijker, de luisteraar, de internetgebruiker, de burger.

De lokale omroep zorgt voor informatie gericht op het gebied waar de burger woont, leeft, werkt, inkopen doet, uitgaat, sport, onderwijs volgt enzovoort. Hij geeft daaraan vorm met betrokkenheid van inwoners en groeperingen. Minstens de helft van alle lokale publieke mediaproducties moet informatief, cultureel en/of educatief zijn. Er moet aandacht zijn voor bewoners, straten en buurten in het verzorgingsgebied. In bovenstaande publieke opdracht ziet de NLPO de grootste maatschappelijke waarde voor de lokale omroep. NLPO staat voor de Stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen en is het samenwerkings- en coördinatieorgaan voor de lokale publieke omroep in Nederland.

De kleinschalige oriëntatie van de lokale omroep is een wezenlijk sterk punt in een mediabestel dat almaar concurrerender wordt. In de communicatie tussen overheid, maatschappelijke instellingen, bedrijfsleven en burgers is de nabijheid van de lokale omroep een onmisbare kwaliteit geworden tegenover de relatieve anonimiteit van het media-aanbod op regionaal en landelijk niveau. De lokale omroep verbindt burgers met elkaar en met hun omgeving. Herkenning, nabijheid, gemeenschapsgevoel en participatie zijn daarbij kernbegrippen. Juist omdat gemeenten steeds meer taken uitvoeren die de levenssfeer van inwoners rechtstreeks raken, zoals de zorg en arbeidsparticipatie, wordt de controlerende en agenderende functie van de lokale publieke omroepen alleen maar belangrijker.

Volgens de NLPO wordt het landelijke nieuws door verreweg de meeste Nederlanders gevolgd (71%) maar toch nog altijd 31% volgt lokaal nieuws. De reden hiervoor is: men wil graag lokaal nieuws horen (58%), men krijgt zo goede achtergrondinformatie (17%), vanwege de muziek (12%), omdat de programma's in dialect zijn (7%) of omdat ze zelf mee kunnen doen (5%).

Uit onderzoek blijkt verder dat de bekendheid van de lokale omroep onder Nederlanders groot is. Zo is de lokale tv-zender bijna net zo bekend als de landelijke tv-zenders. Ouderen kijken en luisteren het meest naar de lokale omroep via radio en televisie, jongeren maken het meeste gebruik van de online diensten. Lokale omroepen slagen er verder goed in om bestaande en nieuwe groepen mediagebruikers te bereiken en om burgerjournalistieke initiatieven aan zich te binden. Door hun bekostiging uit publieke middelen zijn lokale omroepen bovendien niet uitsluitend afhankelijk van commerciële inkomsten. Ze zijn daarnaast goed geworteld in hun gemeente, onder andere door de vele vrijwilligers die er werken en de directe contacten met organisaties, bedrijven en burgers in hun verzorgingsgebied.

Dat lokale omroepen niet uitsluitend afhankelijk zijn van commerciële inkomsten betekent niet dat alle lokale omroepen financieel gezond zijn. Het NLPO concludeert dat een op de drie lokale omroepen in een financieel zorgelijke situatie verkeert. Het is dankzij de vele vrijwilligers dat de lokale omroepen tot nu toe het hoofd boven water hebben weten te houden.

Technologische ontwikkeling vergt voortdurende investeringen en specialistische kennis. De noodzakelijke middelen ontbreken om in te spelen op de snelle veranderingen in het medialandschap en de eisen die in dat kader aan omroep en vrijwilligers worden gesteld. Om tot een minimaal wenselijke kwaliteit van mediaproducten, journalistiek en bedrijfsvoering te komen,

wordt slagkracht gemist in alle lagen van lokale omroeporganisaties. In die zin loopt de lokale omroep letterlijk op tegen de grenzen van de vrijwilligersorganisatie, aldus de NLPO.

Een lokale omroep dient volgens de mediawet een Lokaal Toereikend Media-Aanbod (LTMA) te verzorgen. Om overal in Nederland een LTMA betaalbaar te maken, is een vermindering van het aantal lokale omroepen onvermijdelijk volgens de NLPO. Door samen te werken kunnen lokale omroepen voor meerdere gemeenten het media-aanbod verzorgen. Daarmee wordt het afzetgebied vergroot, de journalistieke kwaliteit versterkt en de financiële armslag verbeterd.

Door zich te richten op de streek in plaats van een enkele gemeente kunnen omroepen meer continuïteit en professionaliteit bieden dan de huidige 260 versnipperde (kleinschalige) initiatieven. Zo kan meer geld vrijgemaakt worden voor het maken van lokale content. Samenwerking of fusie maakt het bovendien makkelijker om betaalde professionele coördinatie en ondersteuning te regelen.

Het verweven van de algemene organisatie en het bundelen van voorzieningen, technische faciliteiten en nieuwsredacties van de omroepen levert financiële armslag. Er kan met professionelere apparatuur worden gewerkt die meer mogelijkheden biedt en efficiënter kan worden benut. Programma's kunnen worden uitgewisseld of samen gemaakt. De scholing van medewerkers kan worden gecombineerd en er kan voor elkaar worden ingesprongen als er mensen uitvallen. De NLPO denkt dat de 260 lokale omroepen moeten toegroeien naar ongeveer 80 gefuseerde of samenwerkende streekomroepen met een verzorgingsgebied van gemiddeld iets meer dan 200.000 inwoners.

Onder de naam ML5 werken in Midden-Limburg de Stichting Omroep Leudal-Maasgouw en RTV Roermond al enige tijd intensief samen. Het primaire doel van ML5 is het verzorgen van een onafhankelijke nieuws- en informatievoorziening aan de lokale samenleving in de gemeenten Leudal, Maasgouw en Roermond. Met de Streekomroep zijn de landelijke en regionale ontwikkelingen besproken. Het bestuurlijk standpunt is dat de Streekomroep graag samenwerkt waar dat mogelijk is en waar dat voordelen oplevert. De stichting blijft echter een eigen identiteit. Deze koers wordt door de portefeuillehouders van Weert en Nederweert gedeeld.

2. Keurmerk Nederlandse Streekomroepen

De doelstelling van het Keurmerk Nederlandse Streekomroepen is het bevorderen van de kwaliteit en de professionaliteit alsmede de efficiency en effectiviteit van het productaanbod en de bedrijfsvoering (met gebruik van nieuwe technische mogelijkheden) bij lokale omroepen, zodat deze organisaties aantoonbaar een Lokaal Toereikend Media-Aanbod kunnen verzorgen.

Op een hele toegankelijke manier heeft NLPO 20 criteria beschreven die tot een keurmerk leiden:

1. De content dient evenwichtig te zijn met aandacht voor burgers, straten, buurten, dorpen en steden in het verzorgingsgebied;
2. Er dient structureel interactie en participatie van burgers en groeperingen te zijn bij de totstandkoming van de content;
3. De eindredacteur heeft kennis van de ICE-norm;
4. Er dient minimaal werkdagelijks nieuws en andere informatie uit de eigen leefomgeving te worden aangeboden;
5. De streekomroep dient diverse mediakanalen te gebruiken om de content te ontsluiten (radio, t.v., internet e.d.);
6. De kwaliteit, onafhankelijkheid en continuïteit van journalistiek dient professioneel te worden geborgd;
7. Er dient aantoonbaar beleidsmatige samenwerking met lokale organisaties binnen het verzorgingsgebied te zijn;
8. De negen principes van de Governance Code Cultuur zijn toegepast;
9. Het programmabeleid bepalend orgaan (PBO) is representatief en functioneert;
10. De organisatie dient open te staan voor samenwerking binnen het publieke en/of private mediabestel al dan niet op aangeven van de NPLO;
11. De organisatie dient een organogram te hebben en de continuïteit van de organisatie dient te zijn gewaarborgd;
12. De organisatie dient beleid te hebben om onbetaalde en betaalde krachten te faciliteren bij hun werkzaamheden;

13. Betaalde en onbetaalde nieuwe medewerkers en leden van het PBO dienen geïnstrueerd te worden over de taken die men moet uitvoeren en de bevoegdheden en verantwoordelijkheden die daarbij horen;
14. De omroep stelt betaalde en onbetaalde medewerkers in staat hun kennis en kunde bij te houden;
15. De organisatie dient jaarlijks de kwaliteit van de dienstverlening en van de interne processen te evalueren en voert naar aanleiding daarvan noodzakelijke verbeteracties uit;
16. Er dient tweejaarlijks een bereiks- en/of imago-onderzoek te worden uitgevoerd, indien daarvoor gemeentefinanciering beschikbaar is gesteld;
17. Er dient jaarlijks een activiteitenplan en begroting te worden opgesteld en daarnaast dient er een vijfjaren beleidsplan te zijn opgesteld inclusief een vijfjaren begroting;
18. De afgelopen drie jaar dient er een positief resultaat te zijn behaald;
19. Het bestuur houdt actief de ontwikkelingen bij in de sector en past het beleid indien nodig daarop aan;
20. Er dient een externe klachtenprocedure op schrift te zijn waarnaar de organisatie ook werkt.

De Governance Code Cultuur biedt een normatief kader voor goed bestuur en toezicht in culturele organisaties. Governance gaat over het besturen en de continuïteit van organisaties. Daarnaast speelt governance een belangrijke rol in het vertrouwen en de legitimiteit die de organisaties in de buitenwereld genieten. Bewust omgaan met governance is essentieel voor de versterking van culturele organisaties en voor een gezonde sector.

3. Handreiking voor raadsleden

Een korte samenvatting van de handreiking:

Een goede informatie- en nieuwsvoorziening over beleids- en besluitvorming en de prestaties van politici is een randvoorwaarde voor een goed functionerende democratie.

In de handreiking staat de vraag centraal hoe een raadslid een positieve bijdrage kan leveren aan het samenspel tussen zenders en ontvangers van informatie over lokale vraagstukken met het oog op het goed functioneren van de lokale democratie.

In de notitie staan een aantal ontwikkelingen, mogelijkheden en voorbeelden uit de praktijk. De gestage daling van het aantal lokale en regionale kranten en de oplage daarvan is een punt van aandacht.

Landelijke factoren en ontwikkelingen:

- Iedereen mag zich journalist noemen: er zijn geen wettelijke kaders of landelijk erkende kwaliteitseisen voor het bedrijven van journalistiek;
- Oplagen dalen, redacties krimpen: lokale- en regionale omroepen besteden al langer minder aandacht aan politiek-bestuurlijke aangelegenheden, ze zijn veeleer registrerend en volgend en zelden initiërend;
- Informatie en nieuws zijn overal;
- Gemeenteraden communiceren minder dan colleges: het algemene beeld is dat gemeenteraden als geheel of raadsfracties en individuele raadsleden afzonderlijk, minder makkelijk hun inwoners bereiken dan het college van B&W.

Artikel 2.1 van de Mediawet schrijft voor dat omroepen een breed en divers publiek dienen te voorzien van informatie, cultuur en educatie, via alle beschikbare aanbodkanalen, onafhankelijk van commerciële of overheidsinvloeden.

Mogelijkheden (gezien vanuit het raadslid):

- Zelf bijdragen aan de lokale en regionale nieuwsvoorziening;
- De lokale en regionale media stimuleren;
- De burgers met nieuwsinitiatieven ondersteunen.

Lokale omroepen zijn belangrijk voor het goed functioneren van de democratie, simpelweg omdat ze informeren over wat er allemaal in een dorp, streek of stad gebeurt. Eén van de dingen waarover ze in ieder geval moeten informeren, is de beleidsagenda van de lokale overheid. Met welke plannen is het gemeentelijk bestuur bezig, wat zijn de plannen waarover de gemeenteraad vergadert en welke beslissingen worden er genomen. Goed informeren wat er allemaal in de lokale politieke arena gebeurt. En daarnaast ook een controlerende functie. Niet simpelweg de informatie doorgeven, maar ook controleren, van te voren dingen uitzoeken. Bijvoorbeeld of er geen steekpenningen betaald worden door bouwbedrijven of dat de wachtlijsten in de jeugdzorg alleen maar langer worden. Dat zijn dingen die de lokale omroep moet uitzoeken, omdat anderen die

laten liggen. De lokale omroep kan bovendien heel goed peilen wat er onder de burgers leeft. Met welke problemen hebben wijken, in een dorp of stad of in het buitengebied, te maken? Daarover kan hij dan publiceren en burgers zo weer helpen een onderwerp op de politieke agenda te krijgen.

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de informatie uit de vorige hoofdstukken verwerkt kan worden in richtinggevende kaders. Voordat er concrete kaders geschetst kunnen worden, volgt eerst een korte terugblik naar het begin van de notitie.

Eerder werd geschetst:

Niet gemeentes bepalen hoe het medialandschap er uit ziet, maar de aanbieders van de media zelf zijn leading. Zij bepalen welke middelen ze inzetten, welke investeringen gemaakt worden en welke doelgroep ze willen bedienen. Ze bepalen of ze dit analoog of digitaal willen doen, of een mix hiervan kiezen. Ondanks het gegeven dat een gemeente het niet voor het zeggen heeft hoe het medialandschap er nu, en in de toekomst uit ziet, hebben de gemeente Weert en Nederweert wel degelijk een droom. Deze stip op de horizon kan omschreven worden als:

Het Weerterland heeft een sterk, inclusief en toegankelijk medialandschap voor iedereen uit de gemeente Weert, Nederweert en de regio.

De gemeente Weert en Nederweert hechten een groot belang aan goed geïnformeerde inwoners en ondernemers. We erkennen dat de lokale media de "journalistieke waakhond van de lokale democratie" zou moeten zijn. We erkennen ook dat de lokale media in het Weerterland gebaat zou zijn bij een kwaliteitsimpuls. En we zien dat lokale (en regionale) media voorzien in een informatiebehoefte en dat er een breed bereik is. Dit document kan dienen als leidraad voor een intensievere samenwerking met de mediapartners.

Hoe willen we dat bereiken?

1. In gesprek met de lokale media

Als startpunt zijn we op 31 augustus 2020 in gesprek gegaan met vertegenwoordigers van de lokale media. Tijdens deze bijeenkomst - onder leiding van een onafhankelijk dagvoorzitter - ging media met elkaar het gesprek aan over de trends en de gewenste rol van de overheid.

Samengevat de bevindingen van deze bijeenkomst.

Het Weerterland kent een pluriform medialandschap met een rijkheid aan uitingsvormen. Er is bereidheid tot samenwerken, echter wel met behoud van identiteit en van pluriformiteit. Het verdienmodel werd als nadrukkelijk aandachtspunt benoemd. In de toekomst wil men open blijven staan voor elkaars mening, de onafhankelijkheid bewaren en trouw blijven aan de lezer. Men wil groeien in kwaliteit en diepgang en toe naar meer verdiepende journalistiek met meer achtergrondinformatie en meer interactie met het publiek. Veranderingen gaan in dit gremium snel maar wat er in de toekomst ook veranderd in het medialandschap, de behoefte aan nieuws blijft.

Er is een pluriform landschap en dit willen we zo houden. Uit de bijeenkomst bleek wel duidelijk een gezamenlijke basis van vertrek. De behoefte aan samenwerken bestaat bij grote, ingewikkelde dossiers waarbij ieder vanuit de eigen invalshoek het nieuws kan belichten.

Het verslag van de bijeenkomst van 31 augustus is beschikbaar. Deze sessie zou een vervolg kunnen krijgen begin 2021. Dan zou de NLPO uitgenodigd kunnen worden om de laatste landelijke ontwikkelingen toe te lichten.

2. Jaarlijkse netwerkborrel

Het houden van een jaarlijkse netwerkborrel voor de lokale media is eveneens een optie om in overleg te blijven over de wederzijdse rol in het medialandschap. Voor zowel de bovengenoemde sessie van 2021 als voor de netwerkborrel zal eerst budget vrijgemaakt moeten worden; dit is momenteel niet aanwezig.

3. Financieel stimuleren door middel van impulssubsidie Lokale Media

Om de lokale media een extra journalistieke impuls te geven kan (een gedeelte van) het budget ingezet worden als stimulans om barrières en schotten te slechten, om verdere samenwerking te stimuleren en om voor iedereen een vrije, toegankelijke nieuwsvoorziening te waarborgen. De activiteiten om dit effect te bereiken zullen door de mediapartners zelf aangedragen moeten worden, onafhankelijke nieuwsgaring staat immers voorop.

Doel: lokale verslaglegging een nieuw impuls te geven. De subsidie moet gezien worden als start met als uitgangspunt een structureel vervolg.

Randvoorwaarden

Goede ideeën moeten aan een de volgende randvoorwaarden voldoen:

1. Het project of de activiteit moet bijdragen aan verdere samenwerking tussen de mediapartners: Uit de projectaanvraag moet duidelijk worden op welke manier tenminste 2 partijen met elkaar samenwerken.
2. Uit de projectaanvraag moet blijken op welke aantoonbaar nieuwe manier de kwaliteit van de lokale verslaglegging over het Weerterland bevorderd wordt.

Inschrijvers dienen verder in te gaan op de volgende vragen:

- Welk knelpunt wordt aangepakt?
- Welke (samenwerkings)partners zijn betrokken?
- Wat is het effect voor de inwoners van het Weerterland?
- Welke financiële ondersteuning wordt aan de gemeente gevraagd?

Bij de verdere uitwerking van de Subsidieregeling Lokale Media 2020 – 2021 worden bovenstaande kaders uitgewerkt.